

Københavnbarometeret 2011- resultater og analyse

**Afdelingen for
Pædagogisk Faglighed**

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

Direkte telefon
3366 4523

Mobil
2672 1689

E-mail
niraas@buf.kk.dk

EAN nummer
5798009383730

1. Indledning.....	2
2. Sammenfatning.....	2
3. Skoletilfredshed.....	4
4. Tryghed.....	6
5. Vold og frygten for vold.....	8
6. En ven i skolen.....	9
7. Er der hjælp at hente?... bl.a lektiecafe.....	9
8. Mobning.....	11
9. Faglige udfordringer og undervisning.....	13
10. Medbestemmelse.....	15
11. Uoverensstemmelser og konflikter.....	16
12. Ro, uro og stemningen i klassen.....	17
13. Retfærdighed og diskrimination.....	18
14. Inklusion.....	19
15. Fysisk aktivitet og sundhed.....	20
16. Fritidsaktiviteter.....	24
17. Skolemad.....	24
18. Livstilfredshed.....	25
19. Metodiske bemærkninger.....	27

1. Indledning

Forvaltningen har i foråret 2011 for femte år med Københavnerbarometeret undersøgt, hvordan eleverne i de københavnske almenskoler 4. - 9. klasse oplever en række aspekter af skolens undervisningsmiljø. Undersøgelsen giver således et detaljeret indblik i elevernes oplevelse af blandt andet trivsel, livsglæde, medbestemmelse, uro i timerne, mobning, faglige udfordringer, klasseledelse konflikthåndtering samt sundhed og bevægelse. 13.120 elever har svaret, hvilket giver den hidtil højeste svarprocent på 80. Det følgende notat opridser hovedpunkter i resultatet for 2011.

Københavnerbarometeret opfylder flere forskellige formål:

- a) Indgår i Kvalitetsrapporten. Godt halvdelen af resultaterne fra spørgsmålene i Københavnerbarometeret indgår i Kvalitetsrapporten, såvel den enkelte skoles som den kommunale rapport.
- b) Udgør afsæt for nye indsatser, for kommunen, området eller den enkelte skole.
- c) Udgør den kortlægning af skolens psykiske undervisningsmiljø, som skolen jfr. Lov om Undervisningsmiljø er forpligtet til at udarbejde mindst hvert tredje år.
- d) Bidrager med elevernes perspektiv til evaluering af forskellige kommunale indsatser, fx skolemad, sundhed, inklusion, klasseledelse, konflikthåndtering.

2. Sammenfatning

I 2010 tegnede undersøgelsen et billede af en københavnsk folkeskole, der set fra elevernes perspektiv var tryk og god at være i, og hvor fx mobning var mindre udbredt end på landsplan. Der var stadig i 2010 som i de foregående år for meget uro i klassen og plads til forbedring på oplevelse af undervisningen. Der var fra 09 til 10 en lille fremgang på det område, der vedrører tryghed,

glæde ved at gå i skole, klasseledelse, ro i klassen og håndtering af konflikter. Der var imidlertid fra 09 til 10 ingen forbedring hverken af elevernes oplevelse af de faglige udfordringer eller af deres egen medbestemmelse.

Alle resultater fra 2011 uddybes i dette notat med beskrivelse af ligheder og forskelle mellem piger og drenge, store og små elever og mellem forskellige sproggrupper. I kort form er hovedresultaterne fra undersøgelsen 2011:

- Den høje tilfredshed med at gå i skole og den høje tryghed fra de foregående år og fremgangen fra 09 til 10 på disse områder er fastholdt. En smule færre er bange for at blive slået (fra 7 til 6 %) og færre (fra 11 til 10 %) er blevet slået i skolen. Tilfredsheden med hvordan man taler til hinanden, er øget siden 2010.
- Niveaueet for mobning er stadig lavere, end hvad vi kan konstatere fra landsdækkende undersøgelser. Omfanget af digital mobning er en del lavere end man kan få indtryk af fra den offentlige debat. Tosprogede elever bliver stadig mobbet meget mere end etsprogede elever bliver.
- Selv om det overvejende flertal trives godt i skolen, er der på flere områder en tiendedel af eleverne, som har en negativ oplevelse.
- Der er fra 2010 lille fremgang på flere områder, der handler om oplevelsen af undervisningen. Flere synes at undervisningen er spændende, flere oplever at få det, vi betegner som passende faglige udfordringer. Flere synes selv, de har lyst til at lære. Flere synes, de lærer meget i skolen. Men flere er også bange for ikke at være dygtige nok i timerne. Flere oplever, at læreren lægger mærke til, når de har gjort sig umage.
- Tilfredsheden med maden hos de elever, der køber EAT, er steget fra 2010.
- På flere områder er drengene mere tilfredse end i 2010. Det gælder fx glæde ved at gå i skole. Flere drenge synes, de lærer meget i skolen.
- I 2010 konstaterede vi, at de elever, der var tosprogede og især de, der tilhørte de mindste sproggrupper som fx somali, punjabi, kurdisk og især kinesisk, var mere utrygge, havde færre venner, blev mobbet, truet og slået mere og på flere områder trivedes dårligere end de etsprogede elever. Dette gælder stadig, og på flere trivselsområder, fx området om at have en ven og omfanget af utryghed hos de tosprogede elever, er det gået tilbage siden 2010. De mindste sproggrupper oplever dog lærerens retfærdighed og hvordan konflikterne bliver løst mere positivt i 2011, end de gjorde i 2010.
- Der er en lille tilbagegang på spørgsmålet om medbestemmelse i forhold til 2010.
- I 2011 har vi for første gang undersøgt, hvor meget eleverne bruger skolens lektiecafe. 4 % har brugt den inden for den seneste uge, og 22 % bruger lektiecafeen en gang imellem. Halvdelen af brugerne er meget tilfredse med lektiecafeen.
- Forvaltningen har i 2010 med hjælp fra forskere udvalgt 12 af undersøgelsens spørgsmål, som særligt belyser elevernes oplevelse af at være inkluderet. På den baggrund fandt vi i 2010 frem til, at 2,3 % af eleverne i meget ringe grad var inkluderede. Dette antal er steget til 2,6 % i 2011.
- I 2011 har vi i samarbejde med Folkesundhed København tilføjet en række sundhedsspørgsmål. På de fleste områder svarer resultatet til landsdækkende resultater, men de københavnske elever ryger mere og ryger mere hash end deres jævnaldrende ude i landet.

3. Skoletilfredshed

Generelt er langt de fleste københavnske børn stadig meget tilfredse med at gå i skole. Den fremgang, der skete fra 2009 til 2010, har holdt sig i 2011.

Hvad synes du om at gå i skole for tiden?	2010	2011
1-meget dårligt	3 %	3 %
2	5 %	5 %
3	15 %	15 %
4	29 %	29 %
5	33 %	32 %
6-meget godt	16 %	16 %

På landsplan siger HBSCs undersøgelse, at 83 % af eleverne svarer ”Virkelig godt” eller ”nogenlunde” til spørgsmålet ”Hvad synes du om skolen for øjeblikket?” Også her er der næsten ingen kønsforskel men en dalende tilfredshed med skolen, jo ældre eleverne er.

I DCUMs Termometer svarer eleverne på et lukket spørgsmål: ”er du glad for din skole?” Her svarer 2 % ”nej, slet ikke”, 10 % ”ikke så tit”, 67 % ”for det meste” og 21 % ”altid”.

Der er altså stadig stor glæde ved at gå i skole. I lighed med resultatet fra landsdækkende undersøgelser daler skoleglæden imidlertid, jo ældre eleverne er, som det ses i denne tabel:

Hvad synes du om at gå i skole for tiden? (i %)	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl
1-2 meget dårligt	5 %	5 %	7 %	7 %	11 %	15 %
3-4	42 %	41 %	42 %	47 %	50 %	47 %
5-6 meget godt	53 %	54 %	52 %	45 %	40 %	39 %

Siden 2010 er der kun sket små udsving: Et par procent flere elever i 6.,7., og 8.klasse er meget glade for at gå i skole, mens et par procentpoint færre i 4. og 9. er meget glade for at gå i skole.

Hvor der i 2010 var lidt færre drenge end piger som var glade for at gå i skole, er drengene, som det fremgår nedenfor, i 2011 ligeså glade som pigerne for at gå i skole.

Hvad synes du om at gå i skole for tiden?	Drenge	Piger
1-2 meget dårligt	8 %	7 %
3-4	45 %	45 %
5-6 meget godt	47 %	48 %

Mange flere (8 % flere) tosprogede end etsprogede er rigtig glade for at gå i skole, og lidt flere (2 procentpoint forskel) tosprogede end etsprogede er meget kede af at gå i skole:

Hvad synes du om at gå i skole for tiden?	Etsprogede	Tosprogede
1 meget dårligt	2 %	4 %
2	5 %	5 %
3	16 %	13 %
4	30 %	27 %
5	34 %	31 %
6 meget godt	13 %	21 %

Når man ser på drengenes tilfredshed, er der lige så mange utilfredse etsprogede som tosprogede drenge. Der er til gengæld mange flere *tilfredse* tosprogede drenge end etsprogede drenge, hvilket denne tabel viser:

Hvad synes du om at gå i skole for tiden?	Etsprogede drenge	Tosprogede drenge
1-2 meget dårligt	9 %	8 %
3-4	47 %	41 %
5-6 meget godt	45 %	49 %

Også blandt pigerne er der lige mange utilfredse, men mange flere tilfredse piger hos de tosprogede end hos de etsprogede:

Hvad synes du om at gå i skole for tiden?	Etsprogede piger	Tosprogede piger
1-2 meget dårligt	7 %	7 %
3-4	44 %	39 %
5-6 meget godt	46 %	53 %

Der er tre procent færre meget tilfredse etsprogede piger i forhold til 2010

Ser man på sproggrupperne, er der færrest etsprogede og flest kinesisk-og spansktalende, der er meget kede af at gå i skole:

Hvad synes du om at gå i skole for tiden? %	Dansk	Arabisk	Tyrkisk	Kurdisk	Urdu	Punjabi	Albansk	Somali	Spansk	Kinesisk
1-2 dårligt	7	11	13	15	10	19	12	14	25	25
3-4	40	36	35	38	33	33	35	34	35	33
5-6 godt	47	53	52	47	57	49	54	53	39	42

Særlige tilfredshedsspørgsmål til 6.-9.klasse

Vi har også belyst de ældste elevers tilfredshed på en lidt anden måde:

Som led i en landsdækkende undersøgelse, som Finansministeriet er ved at iværksætte, er eleverne i 6.-9.klasse via Københavnerbarometeret blevet spurgt både om ”Hvor tilfreds er du samlet set med din skole?” og ”Hvor tilfreds er du alt i alt med undervisningen?”.

Som det ses nedenfor, er to tredjedele af de store elever tilfredse eller meget tilfredse *samlet set med skolen*, mens knap hver tiende er utilfreds eller meget utilfreds.

Tilfredsheden med skolen hos de største elever er den samme i 2011 som i 2010:

Hvor tilfreds er du samlet set med din skole? Sp.til 6.-9.klasse	2010	2011
Meget tilfreds eller tilfreds	64 %	64 %
Hverken tilfreds eller utilfreds	24 %	24 %
Meget utilfreds eller utilfreds	9 %	9 %
Ved ikke	2 %	2 %

Når det handler om de store elevers tilfredshed med *undervisningen.*, er det seks ud af ti, der er tilfredse eller meget tilfredse. Her er der dog sket en lille forværring i forhold til 2010, idet der, som det ses, er to procentpoint færre tilfredse og to procentpoint flere utilfredse. Her er der ingen forskel mellem et- og tosprogede, og her er det drengene, der er mest tilfredse.

Hvor tilfreds er du alt i alt med undervisningen? Sp.til 6.-9.klasse	2010	2011
Meget tilfreds eller tilfreds	61 %	59 %
Hverken tilfreds eller utilfreds	27 %	29 %
Meget utilfreds eller utilfreds	9 %	11 %
Ved ikke	2 %	2 %

4. Tryghed.

Som i 2010 er der i 2011 ni ud af ti, som svarer i den positive halvdel (4-5-6) på spørgsmålet om tryghed i skolen, og stadig knap tre ud af fire i de to allermest trygge svarmuligheder. Med andre ord en meget høj tryghed.

Hvor tryk føler du dig, når du er i skole?	2008	2009	2010	2011
1 meget utryk	2 %	2 %	2 %	2 %
2	2 %	2 %	3 %	2 %
3	8 %	7 %	7 %	7 %
4	16 %	16 %	15 %	16 %
5	34 %	35 %	34 %	33 %
6 meget tryk	37 %	38 %	40 %	39 %
	-	-	-	

Der er ingen markante køns- eller aldersforskelle her. Til gengæld er de etsprogede mere trygge end de tosprogede i skolen, idet den utrygge gruppe elever er meget større for de tosprogedes end for de etsprogedes vedkommende. 3 % etsprogede svarer i de to mest utrygge kategorier mod 6 % tosprogede. Også i toppen er der forskel: 75 % etsprogede (76 % i 2010) svarer i de to mest trygge kategorier mod 69 % tosprogede (71 % i 2010).

Der er som i 2010 meget stor forskel på oplevelsen af tryghed afhængigt af elevernes sproglige baggrund. Utrygheden er størst for de elever, der taler kinesisk, spansk, punjabi og somali, men også for de øvrige tosprogede elevers vedkommende er der større utryghed, sammenlignet med de etsprogede elever. Problemet – omfanget af utrygheden hos de tosprogede elever - er blevet en smule større siden 2010 trods små forskydninger i begge retninger inden for flere sproggrupper.

Hvor tryk føler du dig, når du er i skole? (Alle tal er i %)	Dansk	Arabisk	Tyrkisk	Kurdisk	Urdu	Punjabi	Albansk	Somali	Spansk	Kinesisk
1 – 2 (mest utryg)	3	8	12	16	11	18	12	16	21	27
3 – 4	22	25	26	22	25	18	25	19	21	25
5 – 6 (mest tryk)	75	67	63	63	70	64	63	64	57	47

DCUM-undersøgelsen stiller et lidt andet spørgsmål til eleverne i 4.-10.klasse, nemlig: ”Føler du dig tryk i klassen?” Hertil svarer 53 % ”Ja, altid”, 39 % ”Ja, for det meste”, 6 % ”Ikke så tit” og 2 % ”Nej, slet ikke”. Spørgsmålet i København er bredere og går på hele skolen. Man kan gå ud fra, at en given elev alt andet lige vil føle sig mere tryk i sin egen klasse end på hele skolen.

Hvem er bange for hvad?

Vi har igen forsøgt at få konkretiseret, hvad det er, eleverne kunne være utrygge ved. Eleven skulle svare på, om han/hun, når han/hun er i skole, er bange for nogle bestemte ting.

Når du er i skole, er du så bange for nogle af de følgende ting?	2008	2009	2010	2011
At blive slået?	10 %	7 %	7 %	6 %
At blive drillet? (2008) at blive mobbet (2009)	14 %	10 %		
At blive drillet?	-	-	8 %	8 %
At blive mobbet?	-	-	8 %	8 %
At blive holdt udenfor?	16 %	13 %	12 %	13 %
At du ikke er dygtig nok i timerne?	23 %	20 %	21 %	23 %
Når andre kommer op at slås?	5 %	4 %	4 %	4 %
Jeg er ikke bange for nogle af disse ting	45 %	44 %	51 %	62 %
Ved ikke	20 %	21 %	19 %	-

I 2008 og 2009 svarede 35 %, at der var et eller andet, de var bange for, når de var i skole - et tal, der i 2010 faldt til 30 %. På den ene side ser det ud som om tallet er steget- 38 % i 2011 er bange for et eller andet i skolen. På den anden side kan 2010 og 2011 dårligt sammenlignes, fordi vi i 2011 undersøgelsen har fjernet muligheden for at svare ”ved ikke”.

Fra 2010 til 2011 er det uændret, hvor mange elever der er bange for at blive drillet eller mobbet (8 %) eller bange for ”når andre kommer op at slås” (4%). Færre piger er dog bange for at blive mobbet sammenlignet med 2010. Et procentpoint færre er bange for at blive slået (6 %), mens et procentpoint flere er bange for at blive holdt udenfor (13 %) og to procentpoint flere bange for ikke at være dygtig nok i timerne (23 %).

Selv om der generelt er meget høj tryk, er drengene lidt mere trygge end pigerne. Der er ingen eller stort set ingen forskel på, hvor mange drenge og piger, der er bange for at blive slået. Derimod er der stor kønsforskelse på andre områder: Hvor 8 % af drengene er bange for at blive holdt udenfor, gælder det 19 % af pigerne. Og hvor 7% af drengene er bange for at blive mobbet, gælder det 9 % af pigerne. Og mens 15% af drengene er bange for ikke at være dygtige nok, gælder det 30 % af pigerne.

En lige stor andel af de et- og tosprogede svarer, at der er et eller andet, de er bange for, når de er i skole. Etsprogede er mere bange for at blive holdt udenfor (forskelle på 4 procentpoint) og tosprogede lidt mere bange for at blive slået (forskelle på 2 procentpoint).

Der er meget stor forskel mellem sproggrupperne, hvad angår hvad man er bange for: Den største sproggruppe, nemlig de, der kun taler dansk, er mindst bange på alle områder, den næst største sproggruppe, de elever der også taler arabisk, er lidt mere bange på alle områder, mens de mindre sproggrupper er markant mere bange for både at blive slået, mobbet, drillet, holdt udenfor, ikke at være dygtig nok. Den allermindste sproggruppe, nemlig eleverne med kinesisk baggrund (150 i undersøgelsen, og samtidigt spredt ud på alle skoler) skiller sig ud med en markant mere negativ oplevelse af alle spørgsmål om, hvad de er bange for, idet hver tredje giver udtryk for fx at være bange for at blive mobbet, drillet, eller slået og fire ud af ti giver udtryk for at være bange for ikke at være dygtig nok.

5. Vold og frygten for vold

Fra 2010 til 2011 er færre elever (fra 7 til 6 %) bange for at blive slået, og færre er faktisk blevet slået. Det er stadig 6 % af eleverne, som har oplevet at blive truet, så de blev bange.

Er der nogen i skolen, der har slået eller sparket dig, så du blev ked af det inden for de sidste 2 måneder?	2009	2010	2011
Ja	12 %	11 %	10 %

Miljøet bliver, som vi har set tidligere, mere og mere fredeligt, jo ældre eleverne bliver. Der bliver slået, sparket og truet markant mere i 4.-5.klasse end hos de ældre elever, som disse tabeller viser. Som det også ses af tabellerne, er forholdene uændrede i 4. og 9.klasse sammenlignet med 2010, forværret i 5.klasse, og forbedret på 6.,7.,og 8.klassetrin.

Der er nogen i skolen, der har slået eller sparket mig, så jeg er blevet ked af det inden for de sidste 2 mdr.	4. kl.	5.kl.	6.kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.
2009	22 %	15 %	11 %	7 %	5 %	6 %
2010	20 %	12 %	11 %	7 %	6 %	5 %
2011	20 %	15 %	9 %	5 %	4 %	5 %

Der er nogle børn eller unge i skolen, der har truet mig, så jeg blev bange, inden for de sidste 2 måneder	4.kl.	5.kl.	6.kl.	7.kl.	8.kl.	9.kl.
2009	8 %	5 %	4 %	4 %	3 %	5 %
2010	9 %	6 %	6 %	6 %	4 %	4 %
2011	9 %	7 %	5 %	4 %	4 %	4 %

Drengene truer og slår en smule mere end pigerne, men forskellen mellem kønnene på disse områder er kun på 1-2 procentpoint..

To procentpoint flere tosprogede end etsprogede har været udsat for at blive slået, sparket eller truet inden for de seneste to måneder. Der er store forskelle mellem sproggrupperne. Elever, som taler punjabi, somali, spansk og kinesisk, bliver slået og truet mest.

6. En ven i skolen

Det er stadig 96 %, som har en god ven i skolen, og der er her kun ganske lille forskel på køn. En større andel elever i 4. end i 9.klasse har en god ven i skolen.

Igen viser der sig forskel mellem sproggrupperne, og igen er det det etsprogede flertal, hvor den største andel har en ven, efterfulgt af den næststørste sproggruppe, arabisktalende elever. Hver fjerde kinesisktalende elev har ikke en ven i skolen. Der er, som det ses af denne tabel, små forskydninger inden for de fleste små sproggrupper fra 2010 - både den ene og den anden vej.

Har en god ven i skolen (i %)	Dansk	Arabisk	Tyrkisk	Kurdisk	Urdu	Punjabi	Albansk	Somali	Spansk	Kinesisk
2010	97	93	88	85	89	80	88	86	81	75
2011	97	91	87	86	90	84	88	84	80	72

7. Er der hjælp at hente?...bl.a lektiecafe

Vi har igen spurgt om ”der er en voksen på skolen, du kan tale med, hvis du er ked af det?” På dette spørgsmål svarer 72 % ja, hvilket er en procent mere end i 2010. Her svarer piger og drenge ens. I 4. og 5. klasse svarer over otte ud af ti ja, mens lidt over seks ud af ti svarer ja i 8.og 9.klasse.

Det næste spørgsmål har betydning, fordi en anden tidligere københavnsk undersøgelse viste, at kun 3 % af de skolebørn, der var blevet slået af deres forældre, havde talt med en lærer om det. Vi har igen spurgt, om ”du ville snakke med en lærer om det, hvis du havde store problemer derhjemme?” Her viser udviklingen fra 2010, at lidt (2 procentpoint) færre elever er afvisende over for at tale med læreren om store hjemlige problemer:

Ville du snakke med en lærer om det, hvis du havde store problemer derhjemme?	2010	2011
Ja	14 %	13 %
Nej	37 %	35 %
Måske	49 %	51 %

Der er forskel: De yngste er mere tilbøjelige til at ville tale med en lærer om hjemlige problemer end de ældre elever, og pigerne er mere tilbøjelige end drengene.

Hver tredje etsprogede elev og hver anden tosprogede elev svarer nej til, at de ville snakke med en lærer om det, hvis de havde store problemer derhjemme. Knap seks ud af ti elever, som taler somali eller kurdisk, bryder sig ikke om tanken om at tale med en lærer om store hjemlige problemer.

Vi har også spurgt eleverne, om de oplever at få den nødvendige hjælp i timerne.

Får du normalt den hjælp i timerne, du har brug for?-2011 i %	Alle	4.kl alle	9.klasse alle	Tosprogede drenge	Tosprogede piger	Etsprogede drenge	Etsprogede piger
1-2aldrig	10	9	12	13	10	9	9
3-4	37	32	41	34	36	36	38
5-6- altid	53	59	47	54	53	54	52

Det samlede resultat er uændret fra 2010, nemlig at hver tiende elev oplever aldrig at få den nødvendige hjælp (målt ud fra hvor mange der svarer 1-2. Det skal dog siges, at kun 3 % svarer svarmuligheden 1), mens over halvdelen oplever altid at få hjælp (med hver fjerde, der vælger svarmuligheden 6).

Som det ses, er der i 9.klasse færre elever end i 4.klasse, som oplever at få den nødvendige hjælp.

Eleverne kan få hjælp til lektier i skolens lektiecafe, og for første gang har vi i 2011 spurgt til brugen af lektiecafeen. 4 % af eleverne har brugt lektiecafeen inden for den seneste uge, hver femte elev bruger den en gang imellem, og syv ud af ti bruger ikke skolens lektiecafe. Der er, som det fremgår af nedenstående tabel, kun lille forskel på pigers og drenges besvarelser og på alderstrin. 6 % af de tosprogede mod 2 % etsprogede har brugt lektiecafeen inden for den seneste uge

Bruger du skolens lektiecafe?- %	Alle	Piger	Drenge	4.klasse	9.klasse	Tosproged
Nej	69	67	70	67	76	59
Ja, jeg har brugt den inden for den seneste uge	4	4	4	4	4	6
Ja, jeg bruger den en gang imellem	22	24	20	23	15	29
Ved ikke	5	5	5	6	5	6

Vi har spurgt de elever, som enten bruger lektiecafeen hver uge, engang imellem eller har svaret ”ved ikke” hvad de synes om lektiecafeen:

Hvor tilfreds er du med skolens lektiecafe?- sp.til brugerne	
1-2 meget utilfreds	11 %
3-4	44 %
5-6 meget tilfreds	45 %

Tilfredsheden er klart størst i 4.-5.klasse, større hos drenge end hos piger og højere hos tosprogede end hos etsprogede, som nævnt altså blandt de, der rent faktisk bruger lektiecafeen.

8. Mobning

Mobbefrekvensen i 2011 er samlet set den samme, som vi så i 2009 og 2010. I alt 11 % af eleverne har svaret ja til, at de er blevet mobbet af andre elever inden for de sidste 2 måneder.

Er du blevet mobbet af nogen af de andre elever i skolen inden for de seneste 2 mdr.?	2008	2009	2010	2011
Ja	16 %	11 %	11 %	11 %
Nej	84 %	89 %	89 %	89 %

Sammenligner man med DCUM's tal om mobning indsamlet fra skolerne i 2009/2010 viser tallene, at de københavnske børn er mindre udsat for mobning i skolen, idet DCUM's tal viser, at 16 % af eleverne har været udsat for mobning inden for de sidste 2 måneder.

Sammenlignet med undersøgelser på landsplan fra HBSC og DCUM ligger tallene fra København også lavere, når der spørges til hyppigheden af mobning. I Københavnerbarometeret 2011 svarer 2,2 % af eleverne, at de er blevet mobbet et par gange inden for den sidste måned, i HBSC er det 6 %, der har været udsat for mobning mindst et par gange månedligt, mens DCUM's tilsvarende tal siger, at 6 % af eleverne er blevet mobbet mange eller flere gange inden for de sidste to måneder.

Den hyppige, daglige mobning er faldet en lille smule i forhold til 2010, ligesom der også er færre elever i 2011, som har oplevet at blive mobbet en gang om ugen eller et par gange om måneden.

Hvor tit er du blevet mobbet inden for de seneste 2 mdr.?	2008	2009	2010	2011
Hver dag	2,5 %	1,8 %	2,0 %	1,8 %
En gang ugen	3,2 %	2,3 %	2,0 %	2,0 %
Et par gange om måneden	4,4 %	3,0 %	2,5 %	2,2 %
Ved ikke	5,5 %	4,3 %	4,1 %	4,7 %

Som tidligere ses en klar tendens til, at mobbefrekvensen falder i forhold til klassetrinnet, og mobbefrekvensen er over år faldende på flere klassetrin.

	Elever der er mobbet inden for de sidste 2 mdr.					
	4. kl.	5.kl.	6.kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.
2009	17 %	12 %	11 %	10 %	8 %	9 %
2010	15 %	12 %	11 %	10 %	7 %	7 %
2011	16 %	12 %	10 %	8 %	7 %	8 %

Der er sket et mindre fald i de elever, der har været med til at mobbe andre – fra 9 % i 2010 til 8 % i 2011. Som tidligere ses en markant forskel, hvad angår drenge og piger, idet der er dobbelt så mange drenge som piger, der svarer, at de har været med til at mobbe nogen inden for de sidste 2 måneder.

Har du været med til at mobbe nogen i skolen inden for de sidste 2 mdr.?	Drenge	Piger	I alt
Ja	12 %	5 %	8 %
Nej	88 %	95 %	92 %

Som noget nyt har vi i 2011 spurgt, om noget af den mobning, som eleverne havde været udsat for, var foregået via internettet eller sms. 21 % af de elever, der havde svaret ja til, at de var blevet mobbet, tilkendegav, at mobningen var sket digitalt. Dette svarer til, at 2,3 % af alle elever har været udsat for mobning via internet eller sms.

Andelen stiger dog markant i de ældste klasser. Hvor andelen af mobbede som nævnt er dobbelt så stor på 4.klassetrin som på 9.klassetrin, gør det modsatte sig gældende, når det handler om SMS/digitalmobning: Ud af de børn, der er blevet mobbet, er mindre end hver femte i 4. klasse blevet mobbet via sms eller nettet, mens det er over hver tredje i 9.klasse.

	4. kl.	5.kl.	6.kl	7. kl.	8. kl.	9. kl.
Mobbet inden for de sidste 2 mdr.	16 %	12 %	10 %	8 %	7 %	8 %
Heraf udsat for digital mobning	17 %	16 %	17 %	21 %	36 %	39 %

I alt er det 2,4 % af alle elever i 7.-9.klasse, der er blevet mobbet via sms eller internet.

Vi har også stillet det lidt bredere spørgsmål: ” Er du blevet ked af det eller har følt dig truet af noget, der er blevet skrevet om eller til dig på nettet eller sms inden for de sidste 2 måneder?” Hertil svarer 6 % af eleverne ja - 8 % af pigerne mod 5 % af drengene. Derimod er der her ingen forskel mellem et- og tosprogede og heller ikke mellem aldersgrupperne.

Begge resultater – både på spørgsmålet om egentlig digital mobning og om trakasserier via nettet/sms, ligger en del lavere end tal fra andre undersøgelser. Fx viser resultatet af en ny undersøgelse fra Danmarks Radio, at hver fjerde af eleverne i 4. til 10. klasse har oplevet at blive mobbet via sms eller på nettet.

Lige stor andel piger og drenge er udsat for mobning via sms, mens flere piger end drenge er blevet kede af noget de er blevet skrevet om eller til dem på nettet eller sms. Lidt flere tosprogede end etsprogede elever har været ude for disse ubehageligheder.

Vi kan som sidste år konstatere, at der er markant forskel på mobbefrekvensen for de børn, der er blevet mobbet, og de, der har været med til at mobbe andre, når tallene analyseres i forhold til, om eleverne taler flere sprog end dansk derhjemme. Det gælder både i forhold til de elever, der er blevet mobbet og de elever, der har været med til at mobbe andre.

Er du blevet mobbet af nogen af de andre elever i skolen inden for de sidste 2 mdr?	Tosprogede	Etsprogede	Samlet
Ja	14 %	8 %	11 %

Har du været med til at mobbe nogen i skolen inden for de sidste to måneder?	Tosprogede		Etsprogede		Samlet	
	Drenge	Piger	Drenge	Piger	Drenge	Piger
Ja	18 %	8 %	7 %	3 %	12 %	5 %

Ser man yderligere på hvilket sprog eleverne taler hjemme, afslører tallene meget markante forskelle fra sproggruppe til sproggruppe:

	Dansk	Arabisk	Tyrkisk	Kurdisk	Urdu	Punjabi	Albansk	Somali	Spansk	Kinesisk
Er du blevet mobbet af nogen af de andre elever i skolen inden for de sidste 2 mdr.? - %										
Ja	8	19	18	22	17	24	19	21	26	30
Har du været med til at mobbe nogen i skolen inden for de sidste 2 mdr.? %										
Ja	5	18	17	21	17	23	21	26	24	27

9. Faglige udfordringer og undervisning

Vi har igen spurgt til, hvor lette de opgaver, eleven fik, var. Vi har alle år valgt at indsnævre spørgsmålet, så det kun gik på de opgaver, eleven fik af dansklæreren. Som i 2010 svarer 44 % i den lette halvdel af svarskalaen (1-2-3). Vi har i forbindelse med anvendelse af data til kvalitetsrapporten valgt, at svarkategori 4, nemlig ”lidt svære”, var det mest optimale. Her svarer 39 % i 2011 mod 36 % i 2009 og 37 % i 2010, hvilket antyder, at et stigende antal og knap fire ud af ti elever oplever at få det, vi har defineret som passende udfordringer.

Det er dog, som nedenstående tabel viser, stadig knap hver femte elev, som ikke oplever at skulle gøre sig umage og også knap hver femte, som synes opgaverne er meget lette. I den anden ende synes knap hver femte, at opgaverne er meget svære, og hver fjerde skal gøre sig meget umage for at kunne følge med. Der er kun ubetydelig forskel mellem klassetrinnene her.

Hvor lette er de opgaver, som du får af din dansklærer i timerne?	2009	2010	2011
1-2 meget lette	20 %	17 %	17 %
3-4	63 %	64 %	66 %
5-6 meget svære	18 %	18 %	17 %

Hvor meget umage skal du gøre dig for at følge med i dansktimerne?(09)Hvor meget skal du koncentrere dig for at følge med i dansktimerne? (10 + 11)	2009	2010	2011
1-2 slet ikke	21 %	19 %	20 %
3-4	52 %	55 %	55 %
5-6 meget	28 %	25 %	24 %

Lidt flere elever i 2011 synes de lærer meget:

Hvor meget lærer du i skolen? - %	2009	2010	2011	2011 4.klasse	2011 8.klasse	2011 drenge (2010)	2011 piger (2010)
1-2 meget lidt	7	6	6	4	10	6(7)	5(5)
3-4	39	40	38	24	51	38(41)	38(39)
5-6 meget	55	54	56	72	39	55(52)	56(61)

En meget større del af eleverne i 4. klasse end i 8. klasse synes, de lærer meget. Hver tiende elev i 8. klasse synes, de lærer meget lidt.

I 2010 konkluderede vi, at pigerne synes, de lærer mere i skolen end drengene. Siden sidste år er der, som det ses af ovenstående tabel, sket det, at flere drenge, men færre piger, synes at de lærer meget. Så i 2011 er der lige mange drenge og piger, nemlig over halvdelen, som synes de lærer meget i skolen.

Eleverne har også svaret på, om de som regel kunne se meningen med det, de lavede i timerne. Det samlede resultat er uændret fra 2010, nemlig at knap halvdelen altid kan det, og hver tolvte aldrig kan (der er dog kun 3 %, som svarer i den mest ekstreme mulighed 1).

Kan du som regel se meningen med det, I laver i timen? - i %	2009	2010	2011	4.klasse (2010)	8. klasse (2010)
1-2 aldrig	9	8	8	7(6)	10(10)
3-4	46	46	46	42(41)	50(54)
5-6 altid	45	46	46	51(53)	40(36)

I 4.klasse har eleverne nemmest ved at se meningen med undervisningen. Med alderen daler dette for så at stige igen i 9.klasse. Flere elever i 8.klasse kan, sammenholdt med 2010, altid se meningen, men færre i 4.klasse.

På spørgsmålet om at kunne se meningen er der næsten ingen kønsforskel eller forskel mellem et- og tosprogede, når det handler om hvor mange, som *altid* kan se meningen. 4 % drenge og 4 % tosprogede svarer 1 (kan aldrig se meningen), mens 2 % piger og 2 % etsprogede vælger denne mulighed. Selvom hver tiende elev i 8.klasse svarer 1 eller 2, er det også på dette klassetrin kun 3 % som vælger den dårligste mulighed 1.

Har undervisningen den sidste uge været spændende?	2009	2010	2011
1-2 overhovedet ikke spændende	24 %	24 %	22 %
3-4	47 %	46 %	47 %
5-6 meget spændende	30 %	30 %	32 %

Lidt mere end hver femte elev synes altså overhovedet ikke, at undervisningen den sidste uge var spændende, mens knap hver tredje synes, at undervisningen sidste uge var meget spændende. Lige

mange drenge og piger synes, at undervisningen var meget spændende, men 4 % flere drenge end piger synes overhovedet ikke, at undervisningen var spændende.

Sammenholdt med sidste år er der i 2011 flere elever, som oplever undervisningen meget spændende, og færre, som oplever at undervisningen ikke er spændende.

I 4. klasse er det færre end hver femte, der siger ”ikke spændende”, og fire ud af ti, der svarer ”meget spændende”. I 9. klasse er det mere end hver fjerde, der svarer ”ikke spændende”, men også mere end hver fjerde som svarer ”meget spændende”.

Et aspekt af undervisningen kan være elevernes vurdering af, om de ”normalt har lyst til at lære i undervisningen”. Seks ud af ti vurderer, at de selv altid har lyst til at lære (5-6), hvilket er en fremgang fra 2010, mens 5 % mod 6 % i 2010 oplever, at de aldrig (1-2) har lyst til at lære.

Vi har også spurgt eleverne, hvor tit dansklæreren lægger mærke til, når de har gjort sig umage. Her er også en forbedring fra 2010:

Hvor tit lægger dansklæreren mærke til, når du har gjort dig umage i timerne?	2010	2011
1-2 Meget sjældent	13 %	12 %
3-4	42 %	40 %
5-6 Meget tit	45 %	48 %

10. Medbestemmelse

Vi har i lighed med sidste år spurgt eleverne om deres oplevelse af medbestemmelse på følgende områder:

- hvordan klasseværelset er indrettet
- hvordan de skal arbejde med emner
- hvad undervisningen skal handle om

Resultaterne er stort set identisk med resultatet fra de sidste år med mindre forskydninger. I skemaet herunder har vi opgjort hvor mange procent af eleverne, der har svaret positivt på spørgsmålene om medbestemmelse (dvs. de har svaret 4, 5 eller 6 på skalaen)

Synes du, at du er nok med til at bestemme om...	4 - 5 - 6		4-5-6
	2009	2010	2011
Klasseværelsets indretning	47 %	50 %	48 %
Arbejdsmetoder	50 %	50 %	48 %
Undervisningens indhold	36 %	37 %	36 %

Vi spørger også, om eleverne synes, at elevrådet er nok medbestemmende i forhold til, hvad der sker på skolen. Her er der heller ikke sket store forskydninger i forhold til de sidste par år. Der er stadig ca. 1/3 af eleverne, der svarer ved ikke – et fingerpeg om, at mange elever er usikre på, eller ikke hører nok om, hvad elevrådet på deres skole har indflydelse på.

Synes du, at elevrådet er nok med til at bestemme på skolen?	4 - 5 - 6		4-5-6
	2009	2010	2011
1 - 3	38 %	37 %	34 %
4 - 6	31 %	35 %	33 %
Ved ikke	30 %	29 %	34 %

11. Uoverensstemmelser og konflikter

Som nedenstående tabel viser, svarer seks ud af ti, at det som regel ender på en god måde, når nogen har været uvenner. Det gælder på alle klassetrin, at seks ud af ti synes, det ender godt. Flere elever end i 2010 oplever, at det ender godt.

Hvor tit ender det på en god måde, når du eller nogen i din klasse har været uvenner ?	2008	2009	2010	2011
1-2 meget sjældent	9 %	10 %	9 %	9 %
3-4	31 %	28 %	33 %	31 %
5-6 meget tit	59 %	62 %	58 %	60 %

Hvad angår vurderingen af, hvordan konflikterne landes, er der stor forskel på sproggruppernes oplevelse. Her er det de elever, der kun taler dansk, der har den mest positive vurdering af den måde, konflikterne mellem børnene ender på, mens de børn, der taler punjabi og kinesisk, giver den mest negative vurdering:

Hvor tit ender det på en god måde, når du eller nogen i din klasse har været uvenner ? %	dansk	arabisk	tyrkisk	kurdisk	urdu	punjabi	albansk	somali	spansk	kinesisk
1-2 meget sjældent	7	16	21	22	23	29	24	22	24	30
3-4	31	27	35	35	32	32	32	30	27	29
5-6 meget tit	67	49	46	46	47	46	45	50	56	50

Det gælder de fleste sproggrupper, bortset fra urdu og albansk, at flere elever end sidste år oplever at det meget tit ender godt, når nogen har været uvenner. Fremgangen er størst hos den kinesisktalende gruppe, hvor det i 2010 kun var hver tredje elev, der syntes, at det som regel endte godt, men nu er halvdelen.

Tre ud af ti elever svarer lige som sidste år ja på spørgsmålet, om der er alt for mange konflikter i klassen. Som det ses af denne tabel, er det mest i 4. klasse, at der opleves mange konflikter. Flere tosprogede end etsprogede oplever, at der er for mange konflikter, og flere piger end drenge.

Synes at der er alt for mange konflikter i klassen	2011
Alle	31 %
Drenge	29 %
Piger	33 %
Tosprogede	36 %
Etsprogede	28 %
4.klasse alle	46 %
9.klasse alle	23 %

I DCUMs landsdækkende undersøgelse bliver eleverne spurgt til konflikter på en anden måde: På spørgsmålet ”Hvor tit oplever du, at der er konflikter (=uenigheder, skændier og lignende) i

skolen?” svarer 19 % sjældent eller aldrig, 26 % ikke ret tit, 40 % en gang imellem og 15 % meget tit.

12. Ro, uro og stemningen i klassen

Fra 2009 til 2010 var der fremskridt på oplevelsen af uro, og det fremskridt har holdt sig i 2011. Hver fjerde elev oplever, at der er meget uro (dvs. svarer 1 eller 2), og det er hver fjerde, hvad enten det er to- eller etsprogede, små eller store, piger eller drenge.

Hvor meget ro er der som regel i din klasse i timerne?	2008	2009	2010	2011
1- meget uro	10 %	11 %	10 %	10 %
2	20 %	18 %	16 %	16 %
3	32 %	30 %	30 %	29 %
4	26 %	27 %	28 %	29 %
5	10 %	10 %	13 %	12 %
6 – meget ro	3 %	3 %	4 %	4 %

Til sammenligning mener 24 % af eleverne i 4.-10.klasse i DCUMs undersøgelse, at der kun sjældent eller aldrig er den nødvendige ro i klassen, hvilket må siges at svare til det københavnske resultat.

Vi har også spurgt, hvor nemt det normalt er at koncentrere sig i timerne, og som det ses, oplever mere end hver tiende elev stadig, at det er meget svært at koncentrere sig i timerne, og hver tredje, at det er meget nemt:

Hvor nemt er det normalt at koncentrere sig i timerne?	2008	2009	2010	2011
1 – 2 meget svært	14 %	15 %	13 %	13 %
3 – 4	57 %	53 %	53 %	54 %
5 – 6 meget nemt	28 %	31 %	34 %	33 %

Lidt flere tosprogede end etsprogede oplever, at det er meget nemt at koncentrere sig. Der er ingen forskel på pigers og drenges oplevelse.

Vi har også spurgt til stemningen i klassen ud fra en antagelse om, at en god stemning er befordrende for indlæringen. Fremskridtet fra 2009 til 2010 er fastholdt i 2011, men det er stadig knapt hver tiende elev, som oplever stemningen som meget dårlig:

Hvordan er stemningen normalt i klassen, mens I arbejder?	2008	2009	2010	2011
1-2 meget dårlig	11 %	11 %	9 %	9 %
3-4	51 %	51 %	49 %	49 %
5-6 meget god	39 %	39 %	41 %	41 %

Der er store forskelle: Når man ser på alder, er der en meget mindre positiv oplevelse af stemningen i 4. klasse end i 9. klasse. Tosprogede oplever stemningen mindre positivt end etsprogede. De etsprogede drenge er den gruppe, der har den mest positive oplevelse. Så de to yderpositioner, når det drejer sig om stemningen i klassen, kan indeholdes af hhv. en tosproget dreng i 4. klasse og en etsproget dreng i 9. klasse.

Hvordan er stemningen normalt i klassen, mens I arbejder?	Alle	Tospr.dr	Tospr.pi	Etspr.dr.	Etspr.pi	4.kl	9.kl
1-2 meget dårlig	9 %	13 %	11 %	8 %	8 %	13%	10%
3-4	49%	48 %	52 %	48 %	52 %	54%	43%
5-6 meget god	41%	38 %	36 %	43 %	39 %	34%	47%

Når det handler om sprogbrug, er det i alle årene, også fra 2010 til 2011 gået fremad på den måde at stadigt færre oplever, at der bliver talt grimt, og stadig flere, at der bliver talt ordentligt

Hvordan taler I til hinanden i din klasse?	2008	2009	2010	2011
1-2 meget grimt	20 %	20 %	17 %	16 %
3-4	56 %	52 %	52 %	51 %
5-6 ordentligt	23 %	29 %	30 %	32 %

Til sammenligning er der i DCUMs opgørelse af de landsdækkende Termometerbesvarelser 21 % som svarer, at der efter deres mening altid eller for det mest bliver talt grimt til hinanden i klassen.

13. Retfærdighed og diskrimination

Som en udløber af, at Københavns kommunes Borgerråd giver har undersøgt de professionelle oplevelse af forekomsten af diskrimination i den københavnske folkeskole, har eleverne fra 2010 skullet svare på nogle spørgsmål, der relaterer til oplevelse af eventuel forskelsbehandling.

Synes at klasselærer for det meste gør sig umage med at være retfærdig	Alle	Drenge	Piger	Tosprogede	Etsprogede	4.klasse alle	9.klasse alle
I % med 2010-tallene i parentes	77 (77)	74 (75)	79 (79)	74 (75)	79 (78)	83 (83)	70 (76)

Som det ses, er tilliden til klasselærerens retfærdighed meget højere i 4. klasse end i 9. klasse; højere hos etsprogede end hos tosprogede, højere hos piger end hos drenge.

Samlet er resultatet uændret fra 2010, nemlig at tre fjerdedele har tillid til, at læreren gør sig umage med at være retfærdig. Det er bemærkelsesværdigt, at eleverne i 9.klasse har en del lavere tillid i 2011 end i 2010.

Der gemmer sig store forskelle under kategorierne: Færrest elever, der taler spansk, kinesisk, punjabi og somali, oplever, at læreren gør sig umage med at være retfærdig. Andelen er dog steget for alle disse sprogrupper siden 2010; med andre ord, selvom de ligger lavest, er disse gruppers tillid til lærerens retfærdighed steget.

Selvom tilliden til klasselærerens retfærdighed generelt er høj, har de etsprogede piger, som det fremgår nedenfor, størst tillid til lærerens retfærdighed, og de tosprogede drenge mindst tillid. Forskellen mellem disse to yderpunkter er, som det ses, øget fra 7 % til 11 % i 2011.

Synes, at klasselæreren for det meste gør sig umage med at være retfærdig	2010	2011
Etsprogede piger	80 %	82 %
Tosprogede piger	77 %	76 %
Etsprogede drenge	77 %	77 %
Tosprogede drenge	73 %	71 %

Vi har også spurgt, om eleverne oplever at blive lyttet til. Her er der stadig generelt en høj oplevelse af at blive lyttet til og et samlet uændret resultat fra 2010: 2 ud af 3 tre elever oplever altid at blive lyttet til (dvs. svarer i 5 eller 6).

Eleverne i 4. klasse og de etsprogede piger er stadig de, der oplever at blive lyttet mest til, mens eleverne i 9. klasse og generelt de tosprogede drenge oplever at blive lyttet mindst til. Selvom de tosprogede elevers oplevelse af at blive lyttet til er steget med to procentpoint siden 2010, dækker forbedringen over, at flere tosprogede piger oplever altid at blive lyttet til (fire procentpoint flere i forhold til 2010), men flere tosprogede drenge (to procentpoint flere) oplever aldrig at blive lyttet til.

Lytter lærerne normalt efter, når du fortæller eller siger noget i klassen?	Alle	Drenge	Piger	Tosproged	Etsprogede	4. klasse	9. klasse	Etsprogede	Tosproged	Etsprogede	Tosproged
1-2 aldrig	7	8	5	8	5	5	10	4	6	6	11
3-4	27	29	28	29	28	22	33	28	27	29	28
5-6 altid	66	64	67	65	67	73	59	68	68	66	62

Når man ser på den specifikke sproglige baggrund, er det de elever, der taler spansk, kinesisk, somali og punjabi, der oplever at blive lyttet mindst til. Hos disse elevgrupper er det knap hver femte elev, der oplever aldrig at blive lyttet til.

14. Inklusion

Forvaltningen har i 2010 med hjælp fra professor Mads Hermansen udvalgt 12 spørgsmål fra Københavnerbarometeret, som særligt belyser elevens oplevelse af at være inkluderet/ekskluderet. Det blev beskrevet, hvad der kendetegnede en elev som oplever sig 100 % inkluderet, og der blev valgt en grænseværdi, som udtryk for en grad af eksklusion. På denne grænse kunne man finde elever, som må svare ja til to af tre spørgsmål om mobning, fysisk overlast eller trusler, som ikke har en ven i skolen eller en voksen i skolen at snakke med, som kun i mindre grad synes om at gå i skole og om sit liv i det hele taget, i mindre grad føler sig tryk og ligeledes kun i mindre grad oplever at have indflydelse på livet i skolen.

På den baggrund fandt vi i 2010 frem til, at 276 elever (svarende til 2,3 % af eleverne) i meget ringe grad var inkluderede eller oplevede sig stærkt marginaliserede. Dette antal er steget i 2011 til 345, altså en stigning på 25 %. Antal respondenter er fra 2010 til 2011 steget med 8 %, hvilket betyder, at det i 2011 er 2,6 % af eleverne, der i meget ringe grad oplever sig inkluderede.

15. Fysisk aktivitet og sundhed

I Københavnerbarometeret 2011 har vi udvidet antallet af spørgsmål om elevernes sundhed betragteligt. Foruden fysisk aktivitet og vurdering af eget helbred spørger vi i år også til en række psykosomatiske indikatorer samt for de ældre elevers vedkommende til deres sundhedsadfærd.

Andelen af elever, der svarer, at de bevæger sig mere end 60 minutter på en skoledag, er uforandret i forhold til de seneste år – nemlig 27 %. Andelen af de fysisk inaktive elever, der bevæger sig mindre end 30 minutter på en skoledag, er faldet lidt til 20 % (mod 21 % i 2010).

Vi har også spurgt børnene, om de synes, der er nok muligheder for at bevæge sig indendørs og udendørs på deres skole. Mens der ikke er sket den store ændring, hvad angår de udendørs muligheder, er der markant flere elever, der i år synes, at de har nok mulighed for at lege indendørs – 44 % svarer ja i år mod 36 % sidste år.

	Synes du, at der er nok mulighed for at bevæge sig...			
	Indendørs		Udendørs	
		Nej	Ja	Nej
2010	36 %	64 %	73 %	27 %
2011	44 %	56 %	75 %	25 %

Hvis vi ser på den samlede fysiske aktivitet – også uden for skoletiden – svarer 23 % af eleverne, at de har været fysisk aktive mindst 1 time dagligt alle ugens 7 dage. Det er således knap ¼ af de københavnske elever, der lever op til Sundhedsstyrelsens anbefaling om 1 times fysisk aktivitet hver dag.

85 % af eleverne fra 4. - 9. klasse vurderer, at de har et godt helbred (de svarer i den positive halvdel af skalaen 4, 5 eller 6), mod 84 % sidste år. 31 % betegner deres helbred som ”Virkelig godt” (6 på skalaen) mod 32 % i 2010. Disse tal stemmer ganske godt overens med tallene fra HBSC undersøgelsen i 2010, hvor 32 % har svaret, at de synes deres helbred er ”meget godt”. Også i den modsatte ende er der overensstemmelse mellem de to undersøgelser, idet 2 % af de københavnske elever har svaret 1 på skalaen, mod 2 % i HBSC (har svaret ”Dårligt”).

Ser vi specifikt på de klassetrin, som bliver spurgt i HBSC-undersøgelsen (5., 7. og 9. klasse), viser resultaterne, at jo ældre elever bliver, jo dårligere vurderer de deres helbred. På alle klassetrin synes drengene, at de har et bedre helbred end pigerne. Her er det bemærkelsesværdigt, at pigerne i 9. klasse i begge undersøgelser scorer lavest.

	Hvordan synes du selv, dit helbred er for tiden?			
	Københavner-bar. 2011 (svaret 4 – 5- 6)		HBSC 2010 (svaret meget godt/godt)	
	Drenge	Piger	Drenge	Piger
5. klasse	90 %	88 %	87 %	84 %
7. klasse	89 %	82 %	87 %	78 %
9. klasse	86 %	77 %	84 %	77 %

Der er en foruroligende stor andel af eleverne, der har haft hovedpine, ondt i maven eller andre symptomer inden for de sidste 2 uger, mens de var i skole. Der er meget små forskelle i forhold til sidste år, men alle falder de ud til det værre.

Hvis du tænker på de sidste 2 uger, har du så mens du var i skole...	2010	2011
Haft hovedpine?	26 %	27 %
Haft ondt i maven?	20 %	21 %
Været meget træt og uoplagt?	30 %	32 %
Haft ondt i ryg, nakke eller skuldre ?	24 %	25 %
Ingen af delene	40 %	38 %

Som det fremgår af nedenstående tabel, oplever pigerne langt flere symptomer end drengene:

Hvis du tænker på de sidste 2 uger, har du så mens du var i skole...	Dreng	Piger
Haft hovedpine?	22 %	33 %
Haft ondt i maven?	15 %	26 %
Været meget træt og uoplagt?	30 %	34 %
Haft ondt i ryg, nakke eller skuldre ?	22 %	27 %
Ingen af delene	44 %	33 %

Som nævnt har vi i 2011 spurgt eleverne om en række ting vedr. deres sundhedsadfærd.

Der er rigtig mange skolebørn i København, der enten cykler eller går til skole. 74 % i alt svarer, at de cykler eller går hver dag eller næsten hver dag, 13 % et par gange om ugen, mens kun 13 % aldrig cykler eller går. Antallet af cyklende/gående elever er højest på 7. klassetrin (78 %) og mindst på 4. klassetrin (69 %).

80 % af eleverne synes, de lever et sundt liv (svarer 4 –5- 6 på spørgsmål herom), men alligevel er der 69 % af dem, der gerne vil leve sundere. Af de elever, der ikke vil leve sundere, mener 57 %, at de allerede lever sundt, 22 % at det ikke er vigtigt, mens 8 % ikke tror det kan lade sig gøre.

Hvad angår tandbørstning, ligger de københavnske børn lidt bedre end resten af landet. I Københavnerbarometeret svarer 79 % af eleverne, at de børster tænder mindst 2 gange om dagen, mens den landsdækkende undersøgelse HBSC viser 75 % på samme spørgsmål. På 9. klassetrin er der dog færre elever, der børster tænder mindst 2 gange dagligt i København sammenlignet med de landsdækkende tal:

	Elever der børster tænder mindst 2 gange dagligt			
	Københavner-bar. 2011		HBSC 2010	
	Dreng	Piger	Dreng	Piger
5. klasse	76 %	85 %	72 %	76 %
7. klasse	73 %	84 %	70 %	77 %
9. klasse	66 %	82 %	70 %	90 %

Ser vi på tandbørstning i forhold til, hvilket sprog eleverne taler derhjemme, er der færre tosprogede elever, der børster tænder mindst 2 gange dagligt end etsprogede elever, og særligt i forhold til de tosprogede drenge er der en stor udfordring med at forbedre deres tandhygiejne:

Hvor tit børster du tænder?	Tosprogede		Etsprogede		Samlet	
	Drenge	Piger	Drenge	Piger	Drenge	Piger
Mindst 2 gange om dagen	67 %	82 %	78 %	87 %	73 %	85 %
En gang om dagen	22 %	14 %	17 %	11 %	19 %	12 %
Ikke hver dag	6 %	3 %	2 %	2 %	4 %	2 %
Sjældent eller aldrig	5 %	2 %	2 %	1 %	3 %	1 %

26 % af eleverne i 7. klasse og 50 % i 9. klasse har prøvet at ryge cigaretter. Sammenlignes med den landsdækkende HBSC-undersøgelse er der i København flere af de store elever, der har svaret ja til, at de har prøvet at ryge, med undtagelse af 7. klasse drenge, hvor København ligger lavere:

	Elever, der har prøvet at ryge cigaretter			
	København-bar 2011		HBSC 2010	
	Drenge	Piger	Drenge	Piger
7. klasse	24 %	28 %	27 %	26 %
9. klasse	48 %	53 %	46 %	52 %

På 7. klassetrin er 91 % af eleverne ikke-rygere, på 9. klassetrin er det 74 %. Ser vi på dagligrygere er der 3 % af eleverne i 7. klasse, der svarer, at de ryger hver dag, mens det i 9. klasse er 14 %. Sammenlignet med HBSC er der flere dagligrygere i København i 9. klasse – mest markant gælder det for pigerne i 9. klasse, hvor der er foruroligende flere piger:

	Elever, der ryger dagligt			
	København-bar. 2011		HBSC 2010	
	Drenge	Piger	Drenge	Piger
7. klasse	3 %	3 %	3 %	3 %
9. klasse	13 %	16 %	11 %	10 %

Knap 1/3 af de elever, der ryger dagligt, vil gerne holde op med at ryge (32 % i 9. klasse).

40 % af eleverne i 7. klasse har prøvet at drikke en hel genstand og dette tal stiger til 70 % i 9. klasse. Der er en signifikant forskel mellem et- og tosprogede elever, idet det for 7. – 9. klassetrin er 70 % af de et-sprogede, der har prøvet at drikke en genstand, mod 32 % af de tosprogede.

De fleste prøver at drikke en hel genstand første gang, når de er mellem 13 og 14 år. Vi har også spurgt eleverne i 7. – 9. Klasse, hvor mange gange de inden for den seneste måned har drukket mere end 5 genstande. Fordeling på klassetrin og køn viser, at der i 9. klasse er flest drenge, der har drukket 6 eller flere genstande (14 %), mod 9 % af pigerne.

Hvor mange gange har du drukket mere end 5 genstande?	7. klasse		9. klasse	
	Drenge	Piger	Drenge	Piger
Aldrig drukket en genstand	59 %	62 %	26 %	34 %
Aldrig drukket mere end 5 genstande	27 %	25 %	22 %	20 %
1 gang	7 %	6 %	14 %	12 %
2 gange	3 %	3 %	11 %	13 %
3 – 5 gange	2 %	3 %	12 %	12 %
6 eller flere	4 %	2 %	14 %	9 %

I 7. klasse er der 7 % af eleverne, der har prøvet at ryge hash - i 9. klasse er det 25 %. I 9. klasse svarer 21 % af de unge, der har prøvet at ryge hash, at de ryger hash hver uge, og denne gruppe svarer til 5 % af alle elever i 9. klasse.

Hvor tit ryger du hash?*	7. klasse	8. klasse	9. klasse
Sjældent	24 %	24 %	30 %
Hver måned	7 %	10 %	9 %
Hver uge	20 %	23 %	21 %
Ryger ikke hash mere	49 %	44 %	40 %

*) Tabellen viser procenten af de elever, der har prøvet at ryge hash.

85 % af eleverne i 9. klasse har aldrig har røget hash eller kun har prøvet det en enkelt gang. Sammenlignet med tal fra HBSC 2010 er der markant flere af de københavnske elever i 9. klasse, der har prøvet at ryge hash – og det gælder både for drenge og piger.

	Har du prøvet at ryge hash?			
	København-bar. 2011		HBSC 2010	
	Drenge	Piger	Drenge	Piger
7. klasse	10 %	4 %	-	-
9. klasse	29 %	22 %	17 %	14 %

Vi har også spurgt eleverne fra 4. til 9. klassetrin om, hvor tit de spiser morgenmad. 79 % af eleverne oplyser, at de spiser morgenmad hver dag eller næsten hver dag, mens 12 % siger, at de sjældent eller aldrig spiser noget om morgenen. Disse tal er identiske med resultaterne fra 2010:

Hvor tit spiser du morgenmad?	2010	2011
Hver dag eller næsten hver dag	79 %	79 %
1 til 2 gange om ugen	8 %	8 %
Sjældent eller aldrig	12 %*	12 %

*) Vi har ændret lidt i spørgsmålet, så for 2010 dækker den sidste kategori over både svarmuligheden ”1 – 2 gange om måneden” og ”Sjældent eller aldrig”.

Antallet af elever, der ikke eller sjældent spiser morgenmad, stiger med alderen – fra 6 % af eleverne i 4. klasse til 23 % i 9. klasse. Samtidig viser tallene en forskel på drenge og pigers morgenmadsvaner, idet 81 % af drengene spiser morgenmad næsten hver dag, mod 78 % af pigerne. Sammenlignet med den landsdækkende undersøgelse HBSC er der dog færre elever, der aldrig eller sjældent spiser morgenmad på 5. og 7. klassetrin. Men på 9. klassetrin er der flere elever – både drenge og piger – der ikke eller sjældent spiser morgenmad:

	Spiser sjældent eller aldrig morgenmad			
	København-bar. 2010		HBSC 2010	
	Drenge	Piger	Drenge	Piger
5. klasse	6 %	7 %	10 %	11 %
7. klasse	11 %	18 %	15 %	19 %
9. klasse	21 %	25 %	18 %	21 %

16. Fritidsaktiviteter

I forhold til 2010 er der færre børn, der ikke går til noget i deres fritid, idet 28 % af eleverne svarer, at de ikke går til noget i forhold til 30 % sidste år. 55 % går til sport i en idrætsforening, mens 26 % går til spejder, musik, dans eller lignende.

Går du til noget efter skole?	2010	2011
Ja, jeg går til sport i en idrætsforening	53 %	55 %
Ja, jeg går til noget andet end sport	27 %	26 %
Nej, jeg går ikke til noget i fritiden	30 %	28 %

På samme måde som sidste år er der store forskelle i drenge og pigers idrætsdeltagelse, idet 64 % af drengene går til idræt mod kun 45 % af pigerne. Fritidsvanerne ændres med alderen og er størst på 6. klassetrin (57 % går til idræt, 27 % til andet) og mindst på 9. klassetrin (46 % til idræt, 24 % til andet), ligesom der også er store forskelle i elevernes idrætsdeltagelse, når man sammenligner med om eleverne taler et eller flere sprog hjemme.

Går du til noget efter skole?	Tosprogede		Etsprogede		Samlet	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Ja, jeg går til sport	48 %	50 %	56 %	58 %	53 %	55 %
Ja, jeg går til andet end sport	20 %	19 %	32 %	30 %	27 %	26 %
Nej, jeg går ikke til noget	39 %	37 %	23 %	23 %	29 %	28 %

17. Skolemad

Ifølge EATs egen undersøgelse (EAT er kommunens koncept for mad i skole og institution) er der i skoleåret 2010/11 solgt mere end dobbelt så mange portioner mad som i det foregående skoleår.

Alle elever har i Københavnerbarometeret svaret på spørgsmålet om, hvad de synes om den mad de kan købe på skolen, også de elever, der ikke køber maden. Ud fra disse tal, ser det ud, som om tilfredsheden med maden er uændret fra 2010.

Vi har imidlertid i forvaltningen set på, hvordan tilfredsheden er, hvis man kun medregner de elever, der rent faktisk køber skolemaden, både i 2010 og i 2011. Her viser det sig, at tilfredsheden er steget fra 2010 til 2011: Selv om lidt flere (2 procentpoint flere) synes meget dårligt om maden i 2011, synes mange flere (12 procentpoint flere) meget godt om den mad, de har købt i 2011.

Hvad synes du om den mad, du kan købe på skolen? (i % og kun med de elever, der har svaret, at de køber maden)	2010	2011
1- meget dårligt	16	18
2	12	7
3	15	10
4	21	15
5	21	21
6- meget godt	16	28

Der er forskelle: Eleverne i 4.-5.klasse er meget mere tilfredse med maden end eleverne i 8.-9.klasse, og pigerne mere tilfredse end drengene. Der ser ikke ud til at være forskel på et-og tosprogede elevers oplevelse

Som det fremgår af nedenstående tabel, er det stadig syv ud af ti elever, som spiser deres mad i klassen. Men flere end sidste år spiser i loungen.

Hvor spiser du normalt din frokost henne? I %	2010	2011
I klassen	72	69
I loungen	3	6
Et andet sted på skolen	5	6
Udenfor skolen	14	12
Jeg spiser ikke frokost	6	6

De store elever har mulighed for at forlade skolen i spiseafkvarteret. Men færre gør det. For 8. klasses vedkommende er tallet på de, der spiser uden for skolen fra 2010 til 2011 faldet fra 35 til 28 % og fra 9. klasses vedkommende er andelen faldet fra 39 % til 35 %.

18. Livstilfredshed

Vi har forsøgt at indfange elevernes tilfredshed med livet ved at stille dem det samme spørgsmål, som bliver stillet i HBSC-undersøgelsen: ”Hvordan synes du alt i alt dit liv er for tiden? På en skala fra 1-10, hvor 1 er det dårligst mulige liv for dig, og 10 er det bedst mulige liv for dig.”

Hvordan synes du, alt i alt dit liv er for tiden?	Kbh.bar. 2009	Kbh.bar. 2010	Kbhbar. 2011	HBSC 2010
1-5	13 %	14 %	14 %	15 %
6-8	45 %	44 %	45 %	54 %
9-10	41 %	43 %	41 %	31 %

Tabellen viser, at hvad angår tilfredshed med livet er der en meget større top, men en lige så stor bund i København sammenlignet med hele landet, som HBSC dækker. Forfatterne bag HBSC konstaterer i øvrigt, at der på landsplan over en otteårig periode er sket i fald i den andel, der svarer i de to højeste kategorier. Også i København har to procent færre end 2010 svaret i mulighed 9 eller 10.

Der er, som i HBSC, forskel på den måde, piger og drenge vurderer deres eget liv:

Hvordan synes du alt i alt dit liv er for tiden?	Piger	Drenge
1-5	17 %	13 %
6-8	46 %	43 %
9-10	37 %	45 %

Flere piger end drenge har, som det fremgår af tabellen, en negativ vurdering af eget liv, og en mindre gruppe hos pigerne end hos drengene har en meget positiv vurdering af eget liv. Andelen af piger, der svarer i 9 eller 10, er faldet med tre procent siden 2010.

Som det fremgår nedenfor, falder andelen af elever, som vurderer deres liv meget positivt, med alderen, ligesom andelen af elever, der vurderer deres liv negativt, stiger, for dog at falde lidt i 9.klasse. Set ud fra tabellen er der altså stadig grund til at være mest opmærksom på at forbedre betingelserne for livsglæde for eleverne i 7.og 8.klasse, og mest for pigerne.

Hvordan synes du, alt i alt dit liv er for tiden?	4.kl	5.kl	6.kl	7.kl	8.kl	9.kl
1-5	12 %	14 %	13 %	17 %	15 %	17 %
6-8	37 %	40 %	45 %	51 %	51 %	50 %
9-10	51 %	46 %	42 %	34 %	33 %	33 %

Når man ser på den samlede gruppe tosprogede, er der igen en meget større andel her, der vurderer deres eget liv meget positivt end hos de etsprogede:

Hvordan synes du alt i alt dit liv er for tiden?	Tosprogede	Etsprogede
1-5	15 %	13 %
6-8	38 %	50 %
9-10	47 %	36 %

På samme måde som på andre spørgsmål er der dog meget stor forskel på oplevelsen af livstilfredshed alt efter elevernes sproglige baggrund:

Hvordan synes du alt i alt dit liv er for tiden?	Dansk	Arabisk	Tyrkisk	Kurdisk	Urdu	Punjabi	Albansk	Somali	Spansk	Kinesisk
1 %										
1-5	13	17	19	22	17	25	16	19	25	32
6-8	50	32	32	29	32	30	29	23	38	31
9-10	36	40	48	49	50	45	57	58	37	35

Andelen af tosprogede, der svarer i de to bedste kategorier, er, med undtagelse af de kinesiske, større end for de etsprogede elever. Men andelen, der svarer i 1-5, er også større. Der er i forhold til 2010 flere elever, der taler tyrkisk, urdu, somali, punjabi og kinesisk, som vurderer deres eget liv i den negative halvdel. Flere end hver tiende elev, som taler kurdisk, punjabi, eller spansk vurderer eget liv i den allerdårligste kategori (1), hvilket gælder for hver femte kinesiske elev.

19. Metodiske bemærkninger

Undersøgelsen beskæftiger sig med elevernes **oplevelser** på mange områder af skolehverdagen.

Undersøgelsen er i 2008- 2011 hvert forår gennemført på alle almenskolerne i Københavns Kommune blandt eleverne i 4.-9.klasse. Specialskolerne har ikke deltaget. Skolerne har skullet sørge for, at undersøgelsen blev gennemført i løbet af en periode på to måneder. Undersøgelsen er gennemført elektronisk. Rent praktisk har klasselæreren foranlediget, at alle de elever, der var i skole den pågældende dag, har indtastet deres besvarelser. Lærerne har ikke efterfølgende skullet bruge tid på at sørge for, at de elever, der var syge eller fraværende, skulle besvare undersøgelsen. Kun de elever, der har svaret på alle spørgsmål, er medregnet.

Da der en given skoledag altid være elever fraværende p. g. a. af sygdom, vil svarprocenten aldrig kunne blive 100. I 2008 var svarprocenten 67 i 2009 75,5 i 2010 75,7 og i 2011 80. I 2011 har 13.120 elever gennemført undersøgelsen.

Mange af spørgsmålene er formuleret, så eleverne skal svare ved at sætte kryds ved et af tallene 1-6, hvor 1 markerer det dårligste og 6 det bedste. Når vi i denne tekst skriver ”i den positive halvdel”, mener vi, at svaret falder i området 4-5-6, mens der med den ”negative halvdel” menes 1-2-3. Når man tolker svarene, skal man være opmærksom på, at der er tale om svar på en skala og ikke et ja/nej-spørgsmål. **Skalasvar kan ikke omtolkes til ja/nej svar.**

Vi har i dette notat taget ændringer på 2 procentpoint eller mere i forhold til tallene fra 2010 som bemærkelsesværdige ændringer, mens vi ikke har kommenteret på ændringer, som er mindre end 2 procentpoint.

I gennemgangen af 2011-resultaterne er der dels sammenlignet med tidligere tal fra Københavnerbarometeret, hvor det er muligt, og dels med landsdækkende undersøgelser, hvor disse findes. Det drejer sig om resultaterne fra Dansk Center for Undervisningsmiljø opsamling på spørgeskemaet ”Termometeret”(DCUM-undersøgelsen)¹, og den danske del af den internationale skolebørnsundersøgelse ”Health Behaviour in School-aged Children” som gennemføres hver fjerde år (kaldet HBSC-undersøgelsen).²

Den sproglige baggrund kategoriseres ud fra elevernes svar på spørgsmålet: ”Taler du flere sprog end dansk med dine forældre?” - hvis ja, skal eleven vælge hvilket sprog.

Undersøgelsen er anonym. De elever, der fortæller at de bliver mobbet hver dag, og vurderer deres eget liv som det dårligst mulige, bliver dog bedt om at fortælle bogstavsbetegnelsen på deres klasse, således at lærerne har mulighed for at kunne finde frem til og hjælpe de klasser, hvor der er elever, der trives aller dårligst.

Notatet afholder sig fra forklaringer og fortolkninger af resultatet og søger blot at konstatere forskelle og ligheder. Forskelle og ligheder ses i notatet kun på byplan som helhed og mellem

---

¹ ”Elevernes syn på undervisningsmiljøet i grundskolen – landsresultater fra termometeret 2008 – 2009, Dansk Center for Undervisningsmiljø 2009.

² ”Skolebørnsundersøgelsen 2010 – Health behaviour in School-aged Children”, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet 2011

grupper med forskellige kendetegn (piger/drenge, store/små, etsprogede/tosprogede, forskellige sproggrupper), mens notatet ikke beskæftiger sig med forskelle mellem enkeltskoler eller mellem geografiske områder.

Hver skoleleder modtager skolens resultat og byens resultat. Områdecheferne modtager resultaterne for sit geografiske område og enkeltskoler. Halvdelen af resultaterne indgår i den enkelte skoles og i kommunens kvalitetsrapport. Børne - Og Ungeudvalget bliver præsenteret for byens samlede resultater, både selvstændigt og som led i behandling af Kvalitetsrapporten for byens skoler.

Lars Theilgaard og Nina Raaschou, august 2011

For produktion og analyse af undersøgelsens rapporter står Thomas Etlar Frederiksen.